

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN ÇOCUKLARIN KAYGILARI İLE EBEVEYNLERİNİN KAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ANXIETIES OF CHILDREN IN PRESCHOOL EDUCATION AND THEIR PARENTS' ANXIETIES

Ahmet BORA¹

Perihan ÜNÜVAR²

Başvuru Tarihi: 08.11.2019 Yayına Kabul Tarihi: 16.10.2020 DOI:10.21764/maeuefd.644520
(Araştırma Makalesi)

Özet: Kaygı, okul öncesi dönem çocuklarında ve onların ebeveynlerinde farklı zamanlarda farklı düzeylerde kaygıya rastlanmaktadır. Bu araştırmada, çocuklarının kaygıları ile ebeveynlerin kaygıları arasındaki ilişkiyi, bunları anlamlı farklılaştıran çeşitli değişkenleri ortaya koyması bakımından önemlidir. Araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden çocukların ve ebeveynlerinin kaygılarının demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi ve çocukların kaygıları ile ebeveynlerinin kaygıları arasında bir ilişki olup olmadığının ortaya konmasıdır. Çalışma grubunu okul öncesi eğitime devam eden 468 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; çocuk ve ebeveyn bilgi formları, Okul Öncesi Kaygı Ölçeği ve Yetişkinlik Ayrılma Anksiyetesi Anketi kullanılmıştır. Veriler normal dağılmadığı için verilerin analizinde; non-parametrik testlerden Mann Whitney U, Kruskal Wallis H ve Spearman RHO'su kullanılmıştır. Bulgulara göre; kız çocukların kaygı düzeyleri erkek çocuklardan anlamlı derecede yüksektir. Çocukların yaşlarında anlamlı fark olmazken, okul öncesi eğitime devam süresi arttıkça kaygı düzeylerinin azaldığı görülmüştür. Öğrenim düzeyi ve gelir düzeyi yüksek ebeveynler daha az kaygıya sahiptirler ve çocuklarının da daha az kaygılı oldukları görülmüştür. Kız çocukları olan ebeveynler daha kaygılıdır. Annelerin babalara göre daha kaygılı oldukları bulgusu elde edilmiştir. Ebeveyn kaygıları ile çocuklarının kaygıları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Çocuk kaygısı, Ebeveyn kaygısı, Okul öncesi, Erken Çocukluk, Kaygı*

Abstract: This research is important in terms of revealing the relationship between anxiety of children and their parents and various variables that significantly differentiate their anxiety. It is aimed to determine whether the anxiety of preschool children and their parents differ according to their demographic characteristics and to determine whether there is a relationship between children's anxieties and their parents' anxieties. The working group consists of 468 children and their parents who continue preschool education. data collection tools; Child and parent information forms, Preschool Anxiety Scale and Adult Separation Anxiety Questionnaire were used. Since the data were not distributed normally, Mann Whitney U, Kruskal Wallis H and Spearman RHO, which are non-parametric tests, were used. According to the findings; anxiety levels of girls are significantly higher than boys. While there was no significant difference in the ages of children, it was observed that anxiety levels decreased as the duration of pre-school education increases. Parents with higher education and income levels have less anxiety and their children have been shown to be less anxious. Parents with daughters are more anxious. It was found that mothers were more anxious than fathers. A positive and significant relationship was found between parental anxieties and their children's anxieties.

Keywords: *Child anxiety, Parental anxiety, Preschool, Early Childhood, Anxiety*

* Bu makale aynı başlıklı Ahmet Bora'nın yüksek lisans tezinden üretilmiştir ve aynı başlık ile VI. Uluslararası EJER-2019 kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹Öğr. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri, Çocuk Gelişimi, ahmetbora@sdu.edu.tr / ORCID No: 0000-0002-4312-8819

²Prof. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim, Okul Öncesi Eğitimi perihanunuvar@mehmetakif.edu.tr / ORCID No: 0000-0002-6285-5181

Giriş

Kaygı kavramı Türkçe 'ye "anxiety" kelimesinin çevirisi ile girmiştir. En genel anlamıyla kaygı, her insanın hayatının belirli bir bölümünde yaşadığı rahatsız edici duygu olarak tanımlanmaktadır (Koç, 2014). Bu duygunun normal düzeyde olması kişiyi harekete geçirmede bir motivasyon aracı olabilmektedir (Demirsu, 2018). Ancak düzeyinin yüksek olması; umutsuzluk, mutsuzluk, tahammülsüz gibi duyguları beraberinde getirebilmektedir. Yüksek kaygı aynı zamanda, bireyin sosyal çevresi ve günlük insan ilişkilerinde sorunlar yaşamasına yol açabilmekte ve sorumluluklarını yerine getirmesinde sorunlar yaşamasına sebep olabilmektedir (Berkun, 2003). Kaygıyla benzerlik gösteren ve çok karıştırılan diğer duygu korkudur. Korku, kaynağı belli olan; somut bir kişi, olay ya da nesneden kaynaklanır. Kaygı ise kaynağı belli olmayan, fiilen yaşanmayan nedenlerle ortaya çıkan soyut durumları kapsayan duygudur (Le Gall, 2012). Bilinçaltı uyarıcılarının genellenmesi veya yaşanan iç çatışmalar, desteğin çekilmesi, olumsuz bir sonucu beklemek ya da belirsizlikler kaygının belli başlı sebepleri arasında sayılabilir (Cüceloğlu, 2016).

Genellenmiş kaygılar, sosyal kaygı, ayrılık kaygısı, özgül fobiler gibi kaygı bozuklukları kaygının türlerindedir (Şenol, 2006). Kişinin kendini kontrol etmekte güçlük çektiği, yüksek dereceli, problem anında başımıza en kötü şeylerin geleceğini düşünmemize neden olan psikolojik ve bedensel belirtilerle birlikte görülen kaygı türü "Genellenmiş (Yaygın) Kaygı Bozukluğu" olarak ifade edilmektedir (Chansky, 2009). Bu kaygı bozukluğunu yaşayan bireylerde diğer kaygı türlerini de beraberinde yaşama olasılığı ve kaygı duyma eğilimi yüksektir (Rapee, Wignall, Copham, ve Spence, 2015). Sosyal kaygı kişinin sosyal durumlara ve olaylara karşı yaşadığı yoğun endişe durumudur. Bu bozukluğa sahip bir birey kendini sosyal çevresine sevdirmeye gayesi taşır ve sevilme durumlarından kaçınır (Budak, 2000). Fobiler ise belirli durum veya nesnelere karşı duyulan mantıksız ancak kararlı korkular olarak nitelendirilebilir. Fobiler diğer kaygı türleri ile birlikte görülebilir. Kişinin kontrolü zor, orantısız ve belirli bir süre devam eden uyumsuz nitelikler taşımasına neden olur (Austin ve Sciarra, 2015). Ayrılık kaygısı ise kişinin duygusal olarak bir bağ kurduğu figürden ayrılmak istememesi veya ayrıldığında yoğun endişe duyması durumudur. Çocuklarda bakım veren figürden uzaklaşmak istememesi durumunda veya ayrıldığında yaşadığı kaygı iken yetişkinlerde, bağlanma figürüne yakın olma, ayrılmak istememe halinin sürdürülmesi durumu olarak nitelendirilebilir (Manicavasagar, Silove, ve Curtis, 1997; Rapee ve diğ., 2015). Kaygı ile ilgili olarak Domenech, Jane ve Canals (2004)' in okul öncesi çocuklarla yaptığı bir çalışmada, çocuktaki kaygıların ebeveyn kaygısıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Peleg, Halaby ve Whaby (2006) ise yaptığı çalışmada kaygı düzeyi yüksek annelerin çocuklarının da kaygı düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Literatür incelendiğinde ebeveynlerin kaygı

durumlarının okul öncesi dönem çocuklarının kaygı düzeylerini etkilediğine ilişkin bulgulara rastlanmıştır. Ebeveyn kaygıları ile çocuk kaygılarının birbiri ile ilişkisini ortaya koyacak faktörlerin incelenmesi, çeşitli değişkenlerle ilişkiel açıdan ele alınması, okul öncesi çocuklarının ve ebeveynlerinin kaygı düzeylerini etkileyen nedenleri ortaya çıkarmada ve arasında ilişkiyi açıklamakta önemli bir veri kaynağı oluşturacağı düşüncesi ile bu çalışma yapılmıştır. Araştırmada; “Okul öncesi eğitime devam eden çocukların ve ebeveynlerinin kaygılarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve okul öncesi eğitime devam eden çocukların kaygıları ile ebeveynlerinin kaygıları arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Çocukların kaygıları çeşitli değişkenlere (cinsiyetlerine, yaşlarına öncesi eğitime devam sürelerine, ebeveynlerinin öğrenim durumlarına) göre farklılaşmakta mıdır?
2. Ebeveynlerin kaygıları çeşitli değişkenlere (çocuğun cinsiyeti, ebeveynin cinsiyeti, öğrenim durumu, aylık gelir) göre farklılaşmakta mıdır?
3. Çocukların kaygıları ile ebeveynlerin kaygıları arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu araştırmada betimsel ve ilişkiel model bir arada kullanılarak tarama yapılmıştır. Ebeveyn ve çocukların kaygı durumlarının belirlenmesinde betimsel taramalara yer verilmiştir. Çeşitli değişkenlere göre kaygı durumlarının farklılaşmalarına bakmak, çocuklar ve ebeveynlerin kaygı durumları arasındaki ilişkileri incelemek için de ilişkiel taramalar yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 öğretim yılı güz ve bahar döneminde Aksaray İl merkezinde okul öncesi eğitime devam eden 468 çocuk ve onların ebeveynleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan 4-6 yaş grubu çocukların 220 si kız 240 ise erkektir. Çalışma grubunda 278 anne ve 190 baba vardır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak; **Demografik Bilgi Formları**, Okul Öncesi Kaygı Ölçeği ve Yetişkinlik Ayrılma Anksiyetesi Anketi kullanılmıştır. Demografik bilgi formu araştırmacı tarafından araştırma sürecinde geliştirilmiş A (çocuk) ve B (ebeveyn) formlarında oluşmaktadır. İlk olarak Manicavasagar ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilen **Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği**, Türkçe uyarlama çalışması ve geçerlik-güvenirlik çalışmaları Diriöz (2010) tarafından yapılmıştır. 27 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. “0” “hiç hissetmedim” ile “3” “çok sık

hissettim” puan dağılımı arasında cevaplanabilen anket, 4’lü likert tipi derecelendirmeye sahiptir. **Yeniden Düzenlenen Okul Öncesi Kaygı Ölçeği**, Edwards, Rapee, Kennedy ve Spence (2010) tarafından 3-6 yaş grubu için geliştirilmiştir. Güler (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Anne-baba formu 3 ve 6. Maddesi dolgu maddesi olmak üzere 30 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşan ve toplam puanı alınan 5’li likert tipi bir ölçektir.

Verilerin Toplanma Süreci ve Analizi

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilen görüşmelerle toplanmıştır. Verilerin SPSS programına aktarılmasından sonra güvenilirlik analizleri ve normallik varsayımları test edilmiştir. Ölçeklerin güvenilirlik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir

Tablo 1

Ölçeklerin Güvenirlik Sonuçları

Ölçek	Madde Sayısı	Ölçek Güvenirliği	Bu Çalışmada Elde Edilen Güvenirlik
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği	27	0,93	0,90
Okul Öncesi Kaygı Ölçeği	28	0,90	0,91
Sosyal Kaygı	7	0,80	0,80
Genellenmiş Kaygı	7	0,77	0,75
Ayrılık Kaygısı	5	0,69	0,71
Belirgin Korkular	9	0,76	0,77

Bu çalışmadan elde edilen güvenilirlik değerlerinin, ölçeklerin geliştirilmesi sürecinde elde edilen güvenilirlik değerlerine yakın olduğu Tablo 1’de görülmektedir. Ölçeklerin normallik değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Ölçeklerin Normallik Testi Sonuçları

Ölçekler	Mod	Medyan	Ar.Ort	Basıklık	SH	Çarpıklık	SH	K-S	p
Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi	40,00	48,00	49,72	,895	,225	,225	,113	,083	,000
Okul Öncesi Kaygı	52,00	62,00	63,56	-,447	,225	,337	,113	,055	,002
Sosyal Kaygı	11,00	15,00	15,32	-,373	,225	,510	,113	,097	,000
Genellenmiş Kaygı	14,00	16,00	16,49	-,321	,225	,351	,113	,080	,000
Ayrılık Kaygısı	8,00	10,00	10,77	-,228	,225	,605	,113	,119	,000
Belirgin Korkular	21,00	21,00	20,97	-,141	,225	,441	,113	,064	,000

Bir dağılımda verilerin normalliğinin test edilmesinde; aritmetik ortalama, mod ve medyanın eşit ya da yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 sınırları içinde 0’a yakın olması, çarpıklık ve basıklık katsayılarının kendi standart hatalarına bölünmesi ile hesaplanan çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 sınırları içinde 0’a yakın olması, normal dağılımın varlığına kanıt olarak değerlendirilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013; McKillup, 2012; Wilcox, 2012). Bu çalışmada;

Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi ve Okul Öncesi Kaygı Ölçeği toplam puanlarının, medyan ve aritmetik ortalama değerleri birbirine yakın olmakla birlikte mod değerlerinin düşük olduğu görülmektedir. Öte yandan, basıklık ve çarpıklık katsayıları +/- 1 değerleri arasında olmakla birlikte standart hataya oranlandığında +/- 2 değerinin dışına çıktığı ve uygulanan normallik testi sonucuna göre de dağılımın normal dağılımdan anlamlı derecede farklı olduğu ($p < 0.05$) Tablo 2’de görülmektedir. Bu nedenle veriler üzerinde non-parametrik istatistikler yapılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerine göre yapılan iki karşılaştırmalarda non-parametrik fark testlerinden Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla kategorili karşılaştırmalarda ise Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. İlişki karşılaştırmalarında ise non-parametrik ilişki istatistiği olan Spearman RHO kullanılmıştır.

Bulgular

Çocukların kaygıları ile ilgili bulgular;

Çocukların cinsiyetlerine göre kaygılarının farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve analiz sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Çocukların Cinsiyetlerine Göre Kaygı Düzeylerine İlişkin Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	F	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Toplam Kaygı	Kız	220	253,28	55721,50	23148,00	0,00
	Erkek	248	217,84	54024,50		
Sosyal Kaygı	Kız	220	248,72	54717,50	24152,50	0,03
	Erkek	248	221,89	55028,50		
Genellenmiş Kaygı	Kız	220	249,58	54907,50	23962,50	0,02
	Erkek	248	221,12	54838,50		
Ayrılık Kaygısı	Kız	220	245,27	53959,00	24911,00	0,10
	Erkek	248	224,95	55787,00		
Belirgin Korkular	Kız	220	253,55	55781,00	23089,00	0,00
	Erkek	248	217,60	53965,00		

Çocukların kaygılarının cinsiyetlerine göre anlamlı şekilde farklılaştığı ($U=23148,00$; $p=,00$; $p < .05$) ve bu farklılaşmanın kızlar lehine olduğu Tablo 3’te görülmektedir. Kaygı ölçeği alt boyutlarından; Sosyal Kaygı ($U=24152,00$; $p=,03$; $p < .05$), Genellenmiş Kaygı ($U=23962,00$; $p=,02$; $p < .05$), Belirgin Korkular ($U=23089,00$; $p=,00$; $p < .05$) alt boyutlarında da kızlar lehine anlamlı şekilde farklılaşma olduğu görülmektedir. Çocukların Ayrılık Kaygısı boyutunda cinsiyetlerine göre bir farklılaşma olmadığı ($U=24911,00$; $p=,10$; $p > ,05$) tablodan anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak okul öncesi eğitime devam eden kız çocukların erkek çocuklara göre genellikle daha kaygılı olduğunu

söyleyebiliriz. Çocukların yaşlarına göre kaygılarının farklılaşmadığına ilişkin analiz sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Çocukların Yaşlarına Göre Kaygılarındaki Farklılaşmaya İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyutlar	Çocuk Yaş	F	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Sosyal Kaygı	4 Yaş	140	243,37	2	3,59	0,17	
	5 Yaş	245	237,89				
	6 Yaş	83	209,54				
Genellenmiş Kaygı	4 Yaş	140	236,78	2	0,96	0,62	
	5 Yaş	245	237,66				
	6 Yaş	83	221,33				
Ayrılık Kaygısı	4 Yaş	140	227,54	2	4,11	0,13	
	5 Yaş	245	245,67				
	6 Yaş	83	213,28				
Belirgin Korkular	4 Yaş	140	225,79	2	1,22	0,54	
	5 Yaş	245	240,94				
	6 Yaş	83	230,19				
Toplam Kaygı	4 Yaş	140	233,45	2	1,84	0,40	
	5 Yaş	245	240,83				
	6 Yaş	83	217,57				

Çocukların kaygı ölçeği toplam puanlarının ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puanların anlamlı şekilde farklılaşmadığı Tablo 4’te görülmektedir. Bir başka ifade ile çocukların yaş almaları kaygılarının azalması ya da artmasında anlamlı bir farklılaşma yapmamaktadır. Çocuklarının kaygılarının okul öncesi eğitime devam yıllarına göre incelendiği analiz sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Çocukların Okul Öncesi Eğitime Devam Yılına Göre Kaygılarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyut	Devam Yılı	F	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Sosyal Kaygı	1	277	246,39	68250,50	23159,50	0,02
	2	191	217,25	41495,50		
Genellenmiş Kaygı	1	277	245,88	68110,00	23300,00	0,02
	2	191	217,99	41636,00		
Ayrılık Kaygısı	1	277	250,86	69487,00	21923,00	0,00
	2	191	210,78	40259,00		
Belirgin Korkular	1	277	253,50	70220,50	21189,50	0,00
	2	191	206,94	39525,50		
Toplam Kaygı	1	277	252,08	69825,50	21584,50	0,00
	2	191	209,01	39920,50		

Okul öncesi eğitime devam sürelerine göre çocukların okul öncesi kaygı ölçeği toplam puanlarının ve alt boyut puanlarının anlamlı şekilde farklılaştığı Tablo 5’ten anlaşılmaktadır. Sıra ortalamaları dikkate alındığında bu farklılığın okul öncesi eğitimde ilk yılında olan çocuklar lehine olduğu

anlaşılmaktadır (sosyal kaygı=246,39>217,25; genellenmiş kaygı=245,88>217,99; ayrılık kaygısı= 250,86>210,78; belirgin korkular=253,50>206,94; toplam kaygı=252,08>209,01). Okul öncesi eğitimde ilk yılı olan çocukların kaygılarının, okulöncesi eğitime iki yıl ya da daha fazla süredir devam eden çocuklara göre yüksek olduğu görülmektedir. Çocukların okul öncesi eğitime devam süreleri arttıkça kaygıları da anlamlı şekilde azalmaktadır. Çocukların kaygılarının ebeveynlerinin öğrenim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin analiz sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Çocukların Kaygılarının Ebeveynlerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Boyutlar	Öğrenim Düzeyi	F	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Sosyal Kaygı	İlköğretim	123	258,52				
	Ortaöğretim	137	243,15	2	8,97	0,01	1-3
	Yükseköğretim	208	214,60				2-3
Genellenmiş Kaygı	İlköğretim	123	253,76				
	Ortaöğretim	137	250,29	2	9,80	0,00	1-3
	Yükseköğretim	208	212,71				2-3
Ayrılık Kaygısı	İlköğretim	123	264,59				
	Ortaöğretim	137	256,08	2	21,36	0,00	1-3
	Yükseköğretim	208	202,49				2-3
Belirgin Korkular	İlköğretim	123	268,76				
	Ortaöğretim	137	256,78	2	25,55	0,00	1-3
	Yükseköğretim	208	199,56				2-3
Toplam Kaygı	İlköğretim	123	266,83				
	Ortaöğretim	137	255,02	2	22,30	0,00	1-3
	Yükseköğretim	208	201,87				2-3

Ebeveynlerinin öğrenim düzeylerine göre çocukların; Sosyal Kaygı (x^2 (sd=2, n=468) =8,97 p<,05), Genellenmiş Kaygı (x^2 (sd=2, n=468) =9,80 p<,05), Ayrılık Kaygısı (x^2 (sd=2, n=468) =21,36 p<,05), Belirgin Korkular (x^2 (sd=2, n=468) =25,55 p<,05) alt boyutunda ve Toplam Kaygılarında (x^2 (sd=2, n=468) =22,30 p<,05) anlamlı bir farklılaşma olduğu Tablo 6’da görülmektedir. Tablo 6’daki sıra puanları incelendiğinde Sosyal Kaygı, Genellenmiş Kaygı, Ayrılık Kaygısı, Belirgin Korkular ve Toplam Kaygı türünde ebeveyni ilköğretim mezunu olan çocukları ile ebeveyni yükseköğretim mezunu olan çocuklar arasında ebeveyni ilköğretim mezunu olan çocukları lehine, ebeveyni ortaöğretim mezunu olan çocukları ile ebeveyni yükseköğretim mezunu olan çocuklar arasında ebeveyni ortaöğretim mezunu çocuklar lehine anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Bir başka deyişle ebeveynlerinin eğitim seviyesi yükseldikçe çocukların kaygı düzeylerinin anlamlı şekilde düştüğü tablodan anlaşılmaktadır

Ebeveynlerin kaygıları ile ilgili bulgular;

Ebeveynlerin kaygılarının çocuklarının cinsiyetlerine göre incelendiği analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Çocuklarının Cinsiyetlerine Göre Ebeveyn Kaygılarının Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Değişken	Çocuk Cinsiyet	F	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Ebeveyn Kaygı Düzeyi	Kız	220	250,36	55078,50	23791,50	0,01
	Erkek	248	220,43	54667,50		

Ebeveynlerin kaygılarının, çocuklarının cinsiyetlerine göre anlamlı şekilde farklılaştığı Tablo 7’de görülmektedir ($U=23791,50$; $p=,01$; $p<.05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında bu farklılığın kız çocuğu olan ebeveynler lehine ($252,42>218,60$) olduğu, kız çocuğu olan ebeveynlerin kaygılarının, erkek çocuğu olan ebeveynlere göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir. Kaygıların, ebeveyne göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin analiz sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Ebeveynlere Göre Kaygılara İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Ebeveyn	F	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
Ebeveyn Kaygı Düzeyi	Anne	278	249,02	69227,50	22373,50	0,00
	Baba	190	213,26	40518,50		

Kaygıların ebeveynlere göre farklılaştığı ($U=22373,50$; $p=,000$; $p<.05$) ve bu farklılığın annelerin lehine ($249,02 >213,26$) olduğu görülmektedir. Annelerin kaygıları babalara göre anlamlı derecede yüksektir. Ebeveynlerin öğrenim düzeylerine göre kaygılarının analiz sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Öğrenim Düzeylerine Göre Ebeveyn Kaygılarının Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Değişken	Öğrenim Düzeyi	F	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	P	Anlamı Fark
Ebeveyn Kaygı Düzeyi	İlköğretim	123	255,21	2	7,63	0,02	1-3 2-3
	Ortaöğretim	137	244,41				
	Yükseköğretim	208	215,73				

Ebeveynlerin öğrenim düzeylerine göre kaygılarının anlamlı olarak farklılaştığı Tablo 9’da görülmektedir (χ^2 ($sd=2$, $n=468$) = $7,63$ $p<.05$). İlköğretim mezunu ve ortaöğretim mezunu ebeveynlerin kaygılarının yükseköğretim mezunu ebeveynlerin kaygılarından anlamlı derecede yüksek olduğu tabloda görülmektedir. Ebeveynlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe kaygıları da azalmaktadır.

Çocukların kaygıları ile ebeveynlerin kaygıları arasındaki ilişkiye ait bulgular,

Okul öncesi eğitime devam eden çocukların kaygıları ile ebeveynlerinin kaygıları arasında ilişkiye ait analiz sonuçları Tablo 10'da verilmiştir

Tablo 10

Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Kaygıları ile Ebeveynlerinin Kaygıları Arasındaki İlişkiye Yönelik Spearman's RHO Testi Sonuçları

İlişki	f	r	p
Ebeveyn Kaygı- Çocuk Toplam Kaygı	468	0,36**	0,00
Ebeveyn Kaygı- Çocuk Sosyal Kaygı	468	0,22**	0,00
Ebeveyn Kaygı- Çocuk Genellenmiş Kaygı	468	0,36**	0,00
Ebeveyn Kaygı- Çocuk Ayrılık Kaygısı	468	0,36**	0,00
Ebeveyn Kaygı- Çocuk Belirgin Korkular	468	0,29**	0,00

Ebeveynlerin kaygıları ile çocukların kaygı ve tüm kaygı alt boyutları (Sosyal, Genellenmiş, Ayrılık kaygıları ve Belirgin Korkuları) arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu Tablo 10'da görülmektedir. Bu bulgulara dayanarak kaygılı ebeveynlerin kaygılı çocuklar yetiştirdiğini ya da ebeveynin kaygı düzeyi arttıkça çocuklarının kaygı düzeyinin de arttığı, ebeveynlerin kaygıları azaldıkça çocukların kaygılarının da azaldığını söyleyebiliriz.

Tartışma

Bu araştırmada ilk olarak çocukların kaygıları farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Kız çocukların erkek çocuklara göre daha korkulu ve kaygılı oldukları bulgusu elde edilmiştir. Bu farklılığın önemli nedenlerinden birisi çocuk yetiştirmeye ilişkin kültürel değerler ve toplumsal cinsiyet rolleri olabilir. Çocuk gelişimini ekolojik açıdan ele alan kuramlarda da toplumsal ve kültürel faktörlerin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerinden söz edilir. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme davranışları, çocukların toplumsal cinsiyetlerine yönelik algılarından bağımsız düşünülemez. Alanyazın tarandığında; erkek çocukların anneler tarafından daha güçlü ve dayanıklı, kız çocuklarının ise daha hassas ve savunmasız olduğu düşüncesinde oldukları (Grigorenko & Sternberg, 2000; Yavuzer, 2003; Yörükoğlu, 2004) görülmektedir. Annelerin bu düşünceleri çocukların cinsiyetlerine göre kaygılarının farklılaşmasında etken olmuş olabilir. Bu bulgu araştırmadan elde edilen diğer bulgularla birlikte ele alındığında daha da anlamlı hale gelmektedir. Bu araştırmada, kız çocuğuna sahip olan ebeveynlerin (anne ya da baba diye ayrılmaksızın) daha kaygılı ebeveynler olduğu ve ebeveyn kaygıları ile çocuk kaygıları arasında da pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bulgusu elde edilmiştir. Bu durumda kız çocukların kaygılı olması, kız çocuğu sahibi olan ebeveynlerin daha kaygılı olmalarından ve çocukların da bu kaygıdan etkilenmelerinden kaynaklanmış olabilir. Bu

konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde, kız çocukların erkek çocuklara göre daha korkulu ve kaygılı oldukları sonucunu elde etmiş çalışmalar olduğu görölmektedir (Bowen, Offord & Boyle,1990; Bouldin & Pratt 1998; Paulus vd., 2015; Bosguet & Elegant 2006, Spence, 1998)

Bu araştırmadan elde edilen bir diğer önemli bulgu da, okul öncesi eğitime devam etme süresi arttıkça çocukların kaygılarının anlamlı derecede azaldığı bulgusudur. Bu durum okul öncesi eğitime daha uzun süre devam etmiş olabilen çocukların daha büyük çocuklar olabileceğini ve yaş aldıkça kaygılarının azalmış olabileceğini düşündürebilir. Ancak çocukların yaşlarına bağlı olarak yapılan analizlerde kaygılarında anlamlı bir farklılaşma elde edilmemiştir. Bu durum çocukların kaygılardaki anlamlı düşünün okulöncesi eğitime devam süresinin etkisi olarak düşünölmelidir. Okul öncesi eğitime iki yıl ve daha uzun süredir devam eden çocukların sosyal ortamlarına, evden ve ailesinden ayrı kalmaya alışmaları okul öncesi eğitimde ilk yılı olan çocuklara oranla daha mümkün görönmektedir. Bu durum; daha uzun süredir okul öncesi eğitim alan çocukların kaygı puanlarının düşük olması bulgusuna neden olmuş olabilir.

Bu araştırmada ayrıca, yüksek eğitim düzeyindeki ebeveynlerin çocuklarının daha az kaygılı oldukları bulgusu elde edilmiştir. Bu durum, eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye yönelik olarak kendilerini daha fazla yetiştirme imkanına sahip olmasından, çocuklarına daha zengin uyarıcılarla donatılmış imkanlar sağlamalarından ve çocukların çok daha farklı çevrelerle etkileşimde bulunmuş olmalarından da kaynaklanmış olabilir. Literatür incelendiğinde çocukların kaygılarında ebeveynin öğrenim durumunun önemli bir değişken olduğu (Beesdo, Knappe ve Pine, 2009; Hsu, 2004; Murray, Creswell ve Cooper, 2009; Rapee, Schniering ve Hudson, 2009) pek çok yurt dışı araştırmada vurgulanmıştır. Ülkemizde yapılan araştırmalarda da (Gümüş,1997; Güngör,2009) ebeveynin yüksek öğretim mezunu olan ya da öğrenim düzeyi yüksek olan çocuklarının kaygılarının düşük olduğu sonucu elde edilmiştir.

Ebeveynlerin kaygılarına ilişkin bulgulara bakıldığında; annelerin babalara oranla, daha kaygılı oldukları bulgusunun elde edildiği görölmektedir. Bu durum kaygılı kız çocuklarının kaygılı kadınlara (annelere) dönüştüğünü düşündürebilir. Öte yandan toplumsal cinsiyet rolleri bakımından çocuk bakımı ve ev işleri kadınlara atfedilmiş rollerdir. Çocuk bakımını üstlenmiş olan annelerin çocuk yetiştirme sürecinde, çocuğundan ayrı kalma kaygısı en belirgin belirgin kaygılarından biridir. Bu kaygı; annenin yokluğunda çocuğunun rahat ve mutlu olamayacağına dair duyduğu endişe, ayrı kalma süresince çocuğa bakım veren figürün çocuğuyla iyi ilgilenip ilgilenmeyeceği ve yine bu süreçte çocuğunun kendisine özlem duyup duymayacağı şeklinde tanımlamıştır (Hock, McBride ve Gnezda;1989). Bu durum annelerin daha kaygılı çıkmış olmalarının nedeni olabilir.

Yetişkin korku ve kaygılarının incelendiği çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalardan pek çoğunda kadınlar erkeklere göre daha korkulu ve kaygılı bulunmuştur (Aytekin ve Erengin ,1996; Karacan, Şenol ve Şener, 1996; Sönmez, 2015; Yıldız, 2008). Bu araştırmadan elde edilen, kadınların erkeklere göre daha kaygılı oldukları bulgusu bu konuda yapılmış önceki araştırmalarla paralellik taşımaktadır.

Ebeveynlerle ilgili bir diğer önemli bulgu da; eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin daha az kaygılı (ayrılık kaygısı) oldukları bulgusuydu. Eğitim düzeyinin yükselmesi, ebeveynlerde kaygıyla baş etme kaynaklarına (kitap, dergi, eğitim, online içerikler vb.) ulaşımı kolaylaştırmış olabilir. Bu araştırmada yetişkinlerin kaygıları ayrılık kaygısı özelinde ele alınmıştır. Düşük eğitim düzeyindeki ebeveynler gelecekte ne olacak endişesi ve geçim sıkıntısını daha yoğun yaşıyor olabilirler. Bu durumda çocuklarından ayrı kaldıklarında onlara hangi nitelikte eğitim ve bakım sağlanabileceğine ilişkin daha yüksek kaygı duymuş olabilirler. Eğitim düzeyi yüksek ebeveynler, çocuklarından ayrı kaldıkları dönemlerde çocuklarıyla ilgilenecek profesyoneller bulma konusunda daha fazla olanağa sahiptirler. Bu durum kaygılardaki farklılaşmanın nedeni olabilir. Alanda yapılan çalışmalarda da (Gümüş, 1997; Güngör, 2009) eğitim düzeyi yükseldikçe kaygıların azaldığı bulguları elde edilmiştir.

Bu araştırmada son olarak; ebeveynlerin kaygıları ile çocukların kaygıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusu elde edilmiştir. Ebeveynlerin kaygıları ile çocuklarının kaygılarının birlikte artıp azaldıkları görülmüştür. Bu bulguyla benzer şekilde; Domenech, Jane ve Canals (2004) araştırmalarında çocukların kaygılarının ebeveyn kaygılarıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aslan, Aslan ve Alparslan (1998) çalışmalarında anneleri kaygılı olan çocukların kaygılarının yüksek olduğunu saptamışlardır. Alisinanoğlu ve Ulutaş (2003) da çocukların kaygıları ile annelerinin kaygıları arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğunu saptanmıştır. Peleg, Halaby ve Whaby (2006) yaptığı çalışmada annesinin kaygı düzeyi yüksek olan çocukların da kaygı düzeylerinin yüksek görüldüğünü belirtmiştir. Biederman ve arkadaşları (2007) ise çocuklardaki kaygı durumlarının, ebeveynlerinin kaygıları ile açıklanabileceğini belirtmiştir. Martini ve arkadaşları (2010) ise kaygının annelerinden çocuklarına geçtiği sonucuna ulaşmışlardır. Ebeveynlerin çocukları ile olan ilişkileri ve tutumlarının çocukların kaygı düzeyleri üzerinde önemli bir faktör olduğu tespit eden Siqueland, Kendall, ve Steinberg (1996) ebeveyn kaygıları ile çocuk kaygıları arasındaki ilişkiye vurgu yapmaktadır.

Sonuç

Bu araştırmada okul öncesi eğitime devam eden çocukların ve ebeveynlerinin kaygılarının çeşitli demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi, çocukların kaygıları ile ebeveynlerinin kaygıları arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırmada hem çocuk hem de ebeveyn açısından kaygının çeşitli demografik değişkenlerle anlamlı şekilde farklılık gösterdiği görülmüştür. Elde edilen bulgular ve literatür bir arada değerlendirildiğinde, kız çocukların, okul öncesi eğitime daha az süre devam edenlerin, annelerin ve eğitim düzeyi düşük ebeveynlerin daha kaygılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveyn kaygıları ile çocuk kaygıları arasında pozitif bir ilişki olması sebebiyle kaygılı ebeveynlerin kaygılı çocuklar yetiştirdiği, kaygılı kız çocuklarının kaygılı annelere dönüştüğü söylenebilir.

Gerek çocukluk dönemlerinde gerekse yetişkinlikte kaygı insanların günlük yaşamda sıkça, farklı türlerde ve farklı düzeylerde yaşadıkları bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Kaygı ile ilgili çok sayıda araştırma yapılmış olmasına rağmen okul öncesi eğitime devam eden çocukların kaygıları ile ebeveynlerinin kaygılarının birlikte çalışıldığı araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Yapılan bu araştırmanın, çocukların kaygıları ile ebeveynlerin kaygıları arasındaki ilişkiyi, çocukların ve ebeveynlerin kaygılarını farklılaştıran etmenleri ortaya koyması bakımından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öneriler

Kaygının temelleri çocuklukta atıldığından çocuk yaşlardan itibaren kaygı düzeyleri belirlemeye yönelik uygulamalar yapılabilir, kaygı düzeyi yüksek olan çocuklara kaygı ile başa çıkma konusunda eğitim programları düzenlenebilir. Okul öncesi çocuklarda görülen kaygı durumlarının önüne geçilmesinde aile destekli oyun terapi programları okul öncesi kurumlarda verilebilir. Çocukların okula devam etme süresi kaygı düzeyini azaltmaktadır. Bu nedenle her çocuğun erken yaşta okul öncesi eğitimden yararlanması için gerekli çalışmalar artırılabilir. Ebeveyn kaygısının çocuğun kaygısını etkilediği bu araştırma sonucunda görülmüştür. Okul öncesi eğitimde çocuklardaki kaygıyı da azaltabilmek amacıyla ebeveynlere yönelik bilgilendirme toplantıları yapılabilir. Bilimsel içeriklerle hazırlanan broşürler ve el kitapçıkları yoluyla pek çok ebeveyne ulaşılabilir. Ebeveynlere kaygı ile başa çıkma hususunda aile eğitimi yoluyla eğitimler düzenlenebilir. Ebeveyn eğitim durumlarının yüksekliği çocukların kaygı durumlarını olumlu açıdan etkilemiştir. Özellikle annelerin ve anne adaylarının yükseköğretimde daha fazla yer alabilmesi için teşvikler yapılabilir.

ETİK BEYAN: "Okul Öncesi Eğitime Devam Eden Çocukların Kaygıları İle Ebeveynlerinin Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.

Kaynakça

- Alisinanoğlu, F., ve Ulutaş, İ. (2000). *Çocuklarda kaygı ve bunu etkileyen etmenler*. 02 15, 2019 tarihinde MEB Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü: http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/145/alisinanoglu.htm adresinden alındı
- Alisinanoğlu, F. ve Ulutaş, İ. (2003). Çocukların kaygıları ile annelerinin kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 28 (128) 65-71.
- Aslan, S., Aslan, O. ve Alparlan, Z. (1998). Annedeki süregelen depresyonun çocuktaki depresyon ve kaygılarına etkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 9 (1) 32-37.
- Austin, V. & Sciarra, D. (2009/2015). *Çocuk ve ergenlerde duygusal ve davranışsal bozukluklar*. (Çev. Ed. Mustafa Özkes). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık (Eserin orijinali 2009'da yayımlandı).
- Beesdo, K., Knappe, S. & Pine, D. S. (2009). Anxiety and anxiety disorders in children and adolescents: developmental issues and implications for DSM-V. *Psychiatric Clinics*, 32 (3), 483-524.
- Berksun, E. O. (2003). *Anksiyete ve anksiyete bozuklukları*. İstanbul: Turgut Yayıncılık.
- Biederman, J., Petty, C., Becker, H., Henin, A., Faraone, S., Fraire, M. & Rosenbaum, J. (2007). Develop mental trajectories of anxiety disorders in off spring at high risk for panic disorder and major depression. *Psychiatry Research*, 153 (3), 245-252.
- Bouldin, P. & Pratt, C. (1998). Utilizing parent report to investigate young children's fears: a modification of the Fear Survey Schedule for Children–II: A research note. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 39 (2), 271.
- Bosquet, M. & Egeland, B. (2006). The development and maintenance of anxiety symptoms from infancy through adolescence in a longitudinal sample. *Development and Psychopathology*, 18 (2), 517-550.
- Bowen, R., Offord, D. & Boyle, M. (1990). The prevalence of overanxious disorder and separation anxiety disorder: results from the Ontario Child Health Study . *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 29 (5), 753.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Chansky, T. (2004/2009). *Çocuklarda endişe* (Çev. E. Kandemir). İstanbul: Kural Dışı Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (2016). *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları* (28. baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Demirsu, Ö. (2018). *Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sürekli kaygıları arasındaki ilişkide psikolojik dayanıklılığın ve kaygı duyarlılığının aracı rolleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Diriöz, M. (2010). *Ayrılma anksiyetesi için yapılandırılmış klinik görüşme, çocukluk ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçekleri'nin geçerlilik ve güvenilirliği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi.
- Domenech, L. E., Jane, C. & Canals, J. (2004). Parental reports of somatic symptoms in preschool children: prevalence and associations in spanish sample". *J Am Acad Child; Adoles Psychiatry*, 43, 598-604.
- Dönmez, L., Aytekin, M. ve Erenin, H. (1996). Antalyadaki hekimler ve tıp fakültesi öğrencilerinde durumluk ve sürekli kaygıları. 5. *Ulusal Halk Sağlığı Kongresi* (s. 679-681). İstanbul: Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Grigorenko, E.L & Sternberg, R.J. (2000). Elucidating the etiology and nature of beliefs about parenting styles. *Developmental Science*. 3(1),93-112
- Güler, M. (2016). *Okul öncesi dönem 4-6 yaş çocukları için yeniden düzenlenen okul öncesi kaygı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gümüş, A. (1997). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngör, H. (2009). *Ebeveyn ve öğretmen mükemmeliyetçiliğinin 5-6 yaş okul öncesi dönem çocuklarının algılanan kaygı düzeyini öngörmedeki rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hock, E., McBride, S. & Gnezda, M. T. (1989). Maternal separation anxiety: Mother-infant separation from the maternal perspective. *Child Development*, 793-802.
- Hsu, H. C. (2004). Antecedents and consequences of separation anxiety in first-time mothers: infant, mother, and social-contextual characteristics. *Infant Behavior and Development*, 27 (2), 113-133.
- Karacan, E., Şenol, S. ve Şener, Ş. (1996). Çocukluk ve ergenlik çağında sosyal fobi. *3P Dergisi*, 4 (1), 28-34.
- Koç, İ. (2014). *Kpss'ye hazırlanan öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ile sınav kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi., İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Le Gall, A. (2012). *Anksiyete ve Kaygı* (Çev. İ. Yerguz). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları (Eserin orijinali 1976 'de yayımlandı).
- Manicavasagar, V., Silove, D. & Curtis, J. (1997). Separation anxiety in adulthood: A phenomenological investigation. *Comprehensive Psychiatry*, 38 (5), 274-282.
- Martini, J., Knappe, S., Beesdo-Baum, K., Lieb, R., & Wittchen, H. (2010). Anxiety disorders before birth and self-perceived distress during pregnancy: Associations with maternal depression and obstetric, neonatal and early childhood outcomes. *Early Human Development*, 86, 5 (305-310).
- McKillup, S. (2012). *Statistics explained: An introductory guide for life scientists (Second edition)*. United States: Cambridge University Press.
- Murray, L., Creswell, C. & Cooper, P. J. (2009). The development of anxiety disorders in childhood: an integrative review. *Psychological Medicine*, 39 (9), 1413-1423.
- Paulus, F. W., Backes, A., Sander, C. S., Weber, M. & von Gontard, A. (2015). Anxiety disorders and behavioral inhibition in preschool children: a population-based study. *Child Psychiatry & Human Development*, 46 (1), 150-157.
- Peleg, O., Halaby, E. & Whaby, E. (2006). The relationship of maternal separation anxiety and differentiation of self to children's separation anxiety and adjustment to kindergarten: A study in Druze families. *Anxiety Disorders*, 20, 973-995.

- Rapee, R., Wignall, A., Copham, W. & Spence, S. (2000/2015). *Kaygılı çocuğa yardım (Çev. Rasim Baykaldı)*. İstanbul: Arkadaş Yayıncılık (Eserin orijinali 2000’de yayımlandı).
- Rapee, R. M., Schniering, C. A. & Hudson, J. L. (2009). Anxiety disorders during childhood and adolescence: Origins and treatment. *Annual Review of Clinical Psychology*, 5, 311-341.
- Siqueland, L., Kendall, P. C. & Steinberg, L. (1996). Anxiety in children: Perceived family environments and observed family interactions. *Journal of Clinical Child Psychology*, 25, 225-237.
- Sönmez, A. (2015). *Ebeveynlerin bağlanma stilleri ve sürekli kaygı durumlarının çocukların ansiyete duyarlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Spence, S. H. (1998). A measure of anxiety symptoms among children. *Behaviour Research and Therapy*, 36 (5), 545-566.
- Şenol, S. (2006). *Korkular gelişimsel anlamı ve tedavisi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (Sixth edition)*. United States: Pearson Education.
- Wilcox, R. R. (2012). *Modern statistics for the social and behavioral sciences: A practical introduction*. United States: Chapman & Hall/CRC Press.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi 145-160
- Yörükoğlu, A. (2004) *Çocuk Ruh sağlığı (27. Basım)* İstanbul: Özgür Yayınları. 29-38

Extended Abstract

Introduction

Anxiety arises as a state of anxiety with uncertain origin and persisting for a certain period of time. Anxiety can be defined as the state of emotion that people often experience at different levels in their daily lives. Both pre-school children and their parents have different levels of anxiety at different times.

Purpose

Numerous studies have been conducted on anxiety. However, it is seen that there are limited number of studies in which parental anxiety and child anxiety are studied together. This research is important in terms of revealing the relationship between the anxieties of their children and parents' anxieties and the various variables that affect them. The aim of this study is to determine whether the anxiety of their parents and the anxiety of the children attending preschool education differ according to various demographic characteristics. Part of the aim is to determine whether there is a relationship between the anxieties of the children and their parents.

Method

The model of the study was planned as a descriptive study including singular and relational surveys. In this study, descriptive surveys were conducted by examining anxiety levels of parents and children according to various variables. In addition, relational screening was conducted by looking

at the relationships between the anxiety states of children and parents. The study group of the research consisted of 468 children in preschool and their parents. As a data collection tool in the research; child and parent information forms, Preschool Anxiety Scale and Adult Separation Anxiety Questionnaire were used. Since the data is not normally distributed, the non-parametric tests, such as Mann Whitney U, Kruskal Wallis H and Spaerman RHO were used.

Discussion

In this research, the anxieties of children were first examined according to different variables. It was found that girls are more fearful and anxious than boys. One of the important reasons for this difference may be cultural values and gender roles related to raising children. In theories that address child development from an ecological perspective, the effects of social and cultural factors on child development are also mentioned. Parenting behaviors of parents cannot be considered independent of children's perceptions of their gender.

The anxiety of the children and their parents in preschool education were handled with various variables of personal and familial demographic information and the relationship between the child and the parents' anxiety was examined. Anxiety was found to be significantly different from these demographic variables in both child and parent. In addition, there was a significant relationship between the child's anxiety and the parents' anxiety. When the results are examined, with respect to the gender variable, it was seen that the girls attending preschool education were more anxious than the preschool boys.

It is the finding that children's anxiety decreases significantly as the duration of pre-school education increases. This may suggest that children who may have continued preschool education for a longer period may be older children, and their anxiety may have decreased as they get older. However, there was no significant difference in anxiety in the analyzes made depending on the age of the children. This situation should be considered as the effect of children's think about meaningful worry in preschool education. It seems more possible for children who have been continuing preschool education for two years and longer to get used to their social environment, to be separated from home and family, compared to children who are their first year in preschool education. This situation low anxiety scores of children who have received preschool education for a longer period may have led to the finding.

When the educational level of the parents was examined, it was concluded that the level of anxiety of the children attending preschool education decreased as the level of education increased. In

addition, as parental income level increased, anxiety decreased. When income levels were examined, it was found that low-income preschool children had higher anxiety scores. When the findings of the study were evaluated within themselves, it was seen that the anxiety of children with high educational level and high-income parents was lower than other groups. In this study, mothers' anxiety was higher anxious than that of fathers. Although mothers were more anxious, it was observed that parents who had preschool education were more anxious than parents with boys. High level of education and high level of income emerged as an important variable in lower anxiety levels of their children and parents.

A positive significant relationship was found between the anxiety of the parents who participated in the study and the anxiety of the children attending preschool education. Parents' anxiety was associated with the anxieties of their children attending pre-school education, as well as the anxieties of their parents who were attending preschool education. As a result, it was found that demographic characteristics were an important factor in the anxiety of the child and the parents, and it was found that the anxiety of the child and the parents were related.

Conclusion

In the study, it was seen that anxiety differed significantly with various demographic variables in terms of both children and parents. When the findings and the literature are evaluated together, it is concluded that girls, those who continue less than preschool education, mothers and parents with low education level are more anxious. It can be said that anxious parents raise anxious children, and anxious girls turn into anxious mothers because of a positive relationship between parental anxieties and child anxieties. Although many studies have been done about anxiety, it has been observed that there are limited number of studies in which the anxiety of children who continue preschool education and their parents' anxieties are studied together. This study is thought to contribute to the field in terms of revealing the relationship between children's anxiety and parents' anxieties and factors that differentiate the anxiety of children and parents.